

УДК 338.4:656

ПРИНЦИПИ ВЗАЄМОДІЇ ВИРОБНИЧОГО І ТРАНСПОРТНОГО КОМПЛЕКСУ В ЛОГІСТИЧНІЙ СИСТЕМІ

кандидат економічних наук, Каличева Н. Є.

Українська державна академія залізничного транспорту, Україна, Харків

У статті розкрито питання удосконалення функціонування національного ринку транспортних послуг за рахунок підвищення ефективності діяльності та конкурентоспроможності вітчизняного промислового та транспортного комплексу в логістичній системі. Приведено аналіз стану вітчизняного ринку перевезень і визначена необхідність застосування логістичних принципів при взаємодії виробництва та транспорту в логістичному ланцюгу. Зазначено, що на ринку транспортних послуг підприємства транспорту повинні цілком забезпечувати інтереси товаоровласника та споживача при здійсненні перевезень за умови постійного вдосконалення при обслуговуванні перевізного процесу.

Ключові слова: логістичний ланцюг, виробництво, транспорт, ринок транспортних послуг, ефективність, конкурентоспроможність

Каличева Н. Е. Принципы взаимодействия производственного и транспортного комплекса в логистической системе/ Украинская государственная академия железнодорожного транспорта, Украина, Харьков

В статье раскрыты вопросы совершенствования функционирования национального рынка транспортных услуг за счет повышения эффективности деятельности и конкурентоспособности отечественного промышленного и транспортного комплекса в логистической системе. Приведен анализ состояния отечественного рынка перевозок и определена необходимость

применения логистических принципов при взаимодействии производства и транспорта в логистической цепи. Отмечено, что на рынке транспортных услуг предприятия транспорта должны полностью обеспечивать интересы собственника товаров и потребителя при осуществлении перевозок в условиях постоянного совершенствования при обслуживании процесса перевозок.

Ключевые слова: логистическая цепь, производство, транспорт, рынок транспортных услуг, эффективность, конкурентоспособность

Kalicheva N. E. The principles of interaction between industrial and transportation complex in the logistic system / Ukrainian state academy of railway transport, Ukraine, Kharkov

The article considers the issues of improving the functioning of the national market of transport services by improving efficiency and competitiveness of domestic industrial and transportation complex in the logistics system. The analysis of the state of the domestic transportation market and the necessity of application of logistics principles in the interaction of production and transport in the logistics chain. It is noted that in the market of transport services the transport company should fully ensure the interests of the owner of goods and the consumer in the implementation of transport provided a continuous improvement in the maintenance of the transportation process.

Key words: logistics, production, transport, transport services market, efficiency, competitiveness

Вступ. Ринок транспортних послуг на сьогоднішній день характеризується постійними змінами у структурі попиту на всі види перевезень та зниженнями їх обсягів, а скорочення кількості транспортно-економічних зв'язків призводить до зменшення виробничого потенціалу країни та до зниження ефективності функціонування вітчизняних логістичних систем.

Транспорт – один з необхідних елементів логістичного ланцюга, адже взаємозв'язок всіх його складових сприяє синергетичному ефекту всієї логістичної системи.

Так як, на вітчизняному ринку транспортних послуг діє значна кількість перевізних компаній, скорочення обсягів перевезень призведе до зменшення витрат на транспорту інфраструктуру та до зникнення з нього певної кількості перевізників.

Дослідженням ринку транспортних послуг, станом вітчизняного виробничого сектору та логістичної системи займалися Дикань В. Л., Погребиський М. Л., Соколова О. Є., Чередниченко О. Ю. [1-5] та ін. Але на сьогоднішній день відсутня єдність поглядів на основні принципи регулювання ринку транспортних послуг, особливо із врахуванням стану промислового комплексу в сучасних логістичних системах.

Формулювання мети статті та завдань. Мета дослідження заключається у формуванні ринку транспортних послуг на основі принципів взаємодії виробничого та транспортних секторів в логістичній системі.

Виклад основного матеріалу. Ефективне функціонування ринку транспортних послуг напряму залежить від виробничого комплексу держави, адже розміщення підприємств на певній території визначає розподіл перевезень за напрямками та ділянками по всій транспортній мережі.

Звісно, якщо сфера виробництва знаходиться в стадії занепаду або працює на неповну потужність, розвиток ринку транспортних послуг буде слабким із-за відсутності вкладень у розвиток інфраструктури, неповного використання своїх потужностей транспортом тощо. Але підприємствам транспорту необхідно виживати і у важкий для них час (табл.1 і табл. 2 [6]), тому необхідно проводити аналіз діяльності не лише власного підприємства, а і зовнішнього оточення, вивчення якого допоможе посилити позиції на ринку за рахунок корегувань діяльності з урахуванням досягнень конкуренті, шляхом запровадження нових послуг і т.д.

Таблиця 1

Вантажообіг за видами транспорту, млрд. ткм [6]

Вид транспорту	Роки										
	2000	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Разом	394,1	480,1	473,6	494,6	510,2	507,7	395,7	418,7	445,7	412,6	399,6
залізничний	172,8	234,0	224,0	240,8	262,5	257,0	196,2	218,1	243,9	237,7	224,4
морський	8,6	9,3	9,6	12,1	12,9	11,3	5,2	5,2	5,1	3,6	3,2
річковий	5,9	5,6	6,3	6,3	5,7	4,5	2,8	3,8	2,2	1,7	1,4
Автомобільний	19,3	28,8	35,3	40,6	46,6	54,9	49,2	53,9	57,3	57,5	58,7
авіаційний	0	0,3	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,3
трубопровідний	187,5	202,1	198,1	194,5	182,1	179,6	141,9	137,3	136,8	111,7	111,6

Таблиця 2

Зовнішньоекономічні вантажопотоки через Україну за основними видами транспорту у 2013 році, тис. т [6]

Вид транспорту	Разом	у тому числі		
		експорт	імпорт	транзит
автомобільний	26040,25	8898,19	11557,09	5584,97
річковий	5,89	-	3,73	2,16
залізничний	155873,39	89100,16	33790,21	32983,02
морський	2580,52	831,69	229,50	1519,33
авіаційний	1,38	0,52	0,09	0,77
трубопровідний	99671,5	-	20422,26	79249,24
інше	87646,3	76727,84	10131,36	787,10
Разом	371819,23	175558,40	76134,24	120126,59

Аналізуючи вітчизняний ринок транспортних послуг (табл.1 і табл. 2 [6])., варто відмітити що відбувається зменшення обсягів перевезень всіма підприємствами транспортного сектору, при незначному поступовому збільшенні у перевізному процесі частки автомобільного транспорту, як більш маневрового. Всі інші види транспорту поступово знижують обсяги перевезень, тобто зменшують свою присутність на ринку транспортних послуг.

Звісно, сьогодення диктує свої умови і перевізники, які бажають втриматися на ринку, мають грати за новими правилами. Тому, серед транспортних компаній присутня тенденція зростання кількості компаній, які

пропонують перевезення різними видами транспорту, що призводить їх до укрупнення.

Так, споживачі обираючи перевізника почали звертати увагу не лише на цінову політику компанії, але і на якість послуг та безпеку перевезень, забезпечення яких можливе за рахунок використання логістичних принципів, а саме:

- принципу системного підходу, на основі якого оптимізуються матеріальні потоки не лише в рамках одного підприємства, а на протязі всього процесу виробництва від закупки сировини до реалізації та доставки готової продукції споживачу;

- принципу тотальних витрат, що базується на як найбільш точному визначенні всіх витрат у логістичному ланцюгу, в тому числі витрат на логістику, з метою їх оптимізації;

- принципу глобальної оптимізації, який враховує консолідацію всіх цілей логістичної системи для досягнення глобальної мети;

- принципу логістичної координації та інтеграції, котрий наголошує на необхідності інтегральної участі всіх учасників логістичного ланцюга у процесі управління всіма видами потоків для реалізації цільових функцій;

- принципу розвитку логістичного сервісу, що ґрунтується на забезпеченні не лише якості товарів чи послуг, які виробляє або надає підприємство, а й на підвищенні конкурентоспроможності всього підприємства за рахунок досягнення високого рівня логістичного сервісу, а саме забезпечення гнучкості, надійності, високої якості за рахунок вчасної доставки, зручної тари, вибору оптимальної партії, продуманого асортименту тощо;

- принципу моделювання та інформаційно-комп'ютерної підтримки, який необхідний для якісної та надійної підтримки і взаємодії всіх складових логістичної системи;

- принципу TQM (total quality management) – загального управління якістю, який базується на забезпеченні надійності функціонування та високої якості роботи кожного елемента логістичної системи, котрі необхідні для

виробництва якісної продукції та надання належного обслуговування при доставці їх кінцевим споживачам;

- принципу гуманізації всіх функцій та технологічних рішень в логістичній системі, основою якого є дотримання при реалізації всіх дій та при прийнятті рішень екологічних вимог і норм, які необхідні для охорони навколишнього середовища;

- принципу стійкості та адаптивності, який має забезпечити в умовах нестабільного та змінного середовища стійкість та гнучкість логістичної системи, оптимізувати її діяльність, пристосувати до роботи у нових умовах оточуючого середовища тощо.

Висновки. Таким чином, можна зробити висновок, що для гармонічного зв'язку виробничого та транспортного сектору у логістичних системах необхідно:

- виробничим та транспортним підприємствам переглянути принципи діяльності та переорієнтувати їх до вимог сучасного ринку;

- виготовляти продукцію та надавати послуги відповідно до світових стандартів якості;

- створити єдину інформаційну систему попиту та пропозицій на товари і послуги;

- створити надійну та безпечну транспортну інфраструктуру;

- впровадити ефективні способи доставки товарів тощо.

Також варто зауважити, що будь-яке впровадження вимагає від вітчизняних підприємств виробничого та транспортного секторів певних вкладень, що на сьогоднішній день вони собі не можуть дозволити в повній мірі. Але злагоджена взаємодія виробничих та транспортних підприємств призведе до стабілізації вітчизняного виробництва, прискорить науково-технічний прогрес, стабілізує фінансову ситуацію в промисловості та на транспорті, збільшить їх інвестиційне забезпечення та ін.

Література:

1. Дикань В. Л. Перспективи розвитку економіки України в умовах формування міжнародних транспортних коридорів в системі світової глобалізації економіки/ В. Л. Дикань// Вісник економіки транспорту і промисловості. Збір наук. праць. – Харків, УкрДАЗТ. – 2013. - № 42. – С. 144 - 149 .
2. Дикань В. Л. Логістичне управління матеріально-технічним забезпеченням підприємств залізничного транспорту/ В. Л. Дикань, Т. Ю. Борозенець// Вісник економіки транспорту і промисловості. Збір наук. праць. – Харків, УкрДАЗТ. - 2014. - № 45. – С. 51 – 54.
3. Дикань В. Л. Розвиток промислового потенціалу українських підприємств/ В. Л. Дикань// Вісник економіки транспорту і промисловості. Збір наук. праць – Харків, УкрДАЗТ. -2014. - № 46. – С. 136 - 142.
3. Погребницький М. Л. Державне регулювання ринку транспортних послуг: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з держ. управ.: спец. 25.00.02 „Механізми державного управління ” / М. Л. Погребницький – Запоріжжя, 2007. – 22 с.
4. Соколова О. Є. Теоретико-методологічні основи формування транспортно-логістичної системи України/ О. Є. Соколова// Проблеми підвищення ефективності інфраструктури. Збірник наукових праць. – Київ: НАУ. -2010. - Випуск 27. – с. 258 – 260.
5. Чередниченко О. Ю. Вплив зовнішніх та внутрішніх загроз на розвиток транспортного комплексу України/ О. Ю. Чередниченко// Вісник економіки транспорту і промисловості. Збір наук. праць. – Харків, УкрДАЗТ. - 2008. - № 21. - с. 137-141.
6. Транспорт і зв'язок України 2013: статистичний щорічник / відп. за вип. О. О. Кармазіна. – Державна служба статистики: Київ, 2014. – 222 с.

References:

1. Dykan V. L. Prospects of development of economy of Ukraine in the formation of international transport corridors in the system of world economic globalization/ V. L.

- Dykan// Journal of transport economics and industry. Collection of scientific. works. - Kharkov, UkrDAZT. -2013. –N 42. - S. 144 - 149 .*
2. *Dykan V. L. Logistics management logistics enterprises of railway transport/ V. L. Dykan, T. U. Borosenii// Journal of transport economics and industry. Collection of scientific. works. - Kharkov, UkrDAZT. - 2014. - N 45. - S. 51 - 54.*
3. *Dykan V. L. The development of the industrial potential of Ukrainian enterprises/ V. L. Dykan// Journal of transport economics and industry. Collection of scientific. works - Kharkov, UkrDAZT. - 2014. – N 46. - S. 136 - 142.*
3. *Pogrebitsky M. L. State regulation of the market of transport services: author. dis. on competition of a scientific. the degree of Cand. Sciences on state boards.: spec. Administration 25.00.02 "Governance mechanisms " / M. L. Pogrebitsky - Zaporozhye, 2007. - 22 S.*
4. *Sokolova A. U. Theoretical and methodological basis for the formation of the transport and logistics system of Ukraine/ A. U. Sokolova// Problems of infrastructure efficiency the collection of scientific works. - Kyiv: the NAU. -2010.- Edition 27. - S. 258 - 260.*
5. *Cherednichenko O. Y. Influence of external and internal threats to the development of the transport complex/ O. Y. Cherednichenko// Journal of transport economics and industry. Collection of scientific. works. - Kharkov, UkrGaz. - 2008. - N 21. - S. 137-141.*
6. *Transport and communications of Ukraine 2013: statistical yearbook / resp. for vol. A. A. Karmazin. - The state statistics service: Kiev, 2014. - 222 C.*